

Sygn. akt I CSK 582/18

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku M. A. R. i J. J. R.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt IV Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców
do rozpoznania i zasądza od wnioskodawców na rzecz
Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej
Polskiej kwotę 240,- (dwieście czterdzieści) złotych z tytułu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację wnioskodawców M. A. R. i J. J. R. od postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 20 grudnia 2017 r., którym oddalony został wniosek w sprawie o wpis do księgi wieczystej współwłasności wnioskodawców szczegółowo opisanej nieruchomości, w miejsce uczestnika Skarbu Państwa – Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa ze względu na brak wykazania następstwa prawnego wnioskodawców. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i po dokładnej analizie stanu prawnego podzielił także ocenę prawną sprawy, dokonaną przez ten Sąd.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik uczestników zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym postanowieniem przepisów postępowania, tj. art. 626⁹ w związku z art. 385 i art. 13 § 2, art. 365 § 1 oraz art. 626⁸ § 1 i 2 w związku z art. 385, art. 13 § 2 k.p.c., art. 1058-1066 k.c. w brzmieniu obowiązującym dnia 31 października 1975 r. oraz w związku z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 października 1975 r. Naruszenie przepisów prawa materialnego dotyczy art. 1058 do art. 1066 k.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2 wskazanego rozporządzenia przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Skarżący wniesli o przyjęcie skargi do rozpoznania, a następnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie i zmianę tego postanowienia przez uwzględnienie wniosku o wpis w całości.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Skarb Państwa – Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik skarżących, nie wskazując żadnej podstawy prawnej powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarł w pytaniu o to, czy przepisy o dziedziczeniu gospodarstw rolnych, określone w art. 1058 i nast. k.c., zmienione w 1971 r. stosuje się do dziedziczenia nieruchomości rolnych przejętych bezprawnie na podstawie dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, stanowiących własność osób fizycznych, ale wchodzących w dacie otwarcia spadku w skład Państwowych Gospodarstw Rolnych, działających na podstawie dekretu z 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych.

Przed zajęciem się przedstawionym zagadnieniem prawnym należy przypomnieć, że postępowanie o wpis do księgi wieczystej rządzi się przepisami szczególnymi, zawartymi w dziale trzecim rozdziale szóstym k.p.c. i jak potwierdza utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego w niejawnym postępowaniu orzeka jedynie na podstawie wniosku o wpis i dołączonych do niego dokumentów. Słusznie uczestnik postępowania przypomina o tym w odpowiedzi na skargę kasacyjną, powołując m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r. I CSK 514/16 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r. III CZP 86/15 (OSNC 2016, nr 7-8, poz. 81).

Przedstawione zagadnienie prawne jest w dużym stopniu nakierowane na wykazanie, że nieruchomość, której sprawa dotyczy nie stanowiła gospodarstwa rolnego w rozumieniu k.c., gdyż została włączona do państwowego gospodarstwa rolnego. Kwestia ta tylko wydaje się dyskusyjna, jako że odpowiedź wynika wprost z przepisów a ustawodawca wskazał przesłanki dziedziczenia gospodarstw rolnych. Jednak najważniejsze jest to, że wątpliwości dotyczące dziedziczenia gospodarstwa rolnego w świetle art. 1058 i nast. k.c. nie powinno się rozstrzygać w ramach postępowania o wpis, gdyż to przekracza zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu wieczystoksięgowym. Pełnomocnik skarżących to nawet przyznaje w uzasadnieniu wniosku twierdząc, że wprawdzie Sąd Okręgowy ma rację, iż istnieje proceduralna możliwość wystąpienia przez zainteresowanych z wnioskiem „o wydanie uzupełniającego postępowania spadkowego co do gospodarstwa rolnego”, a tylko może to „następować kolejnych problemów prawnych”.

Z tego płynie wniosek, że zagadnienie prawne zostało dosyć sztucznie sformułowane, skoro kwestia, której dotyczy może być rozpatrzone w innym, właściwym postępowaniu, nie może być rozpoznana w postępowaniu, której dotyczy sprawa, a ponadto sąd wieczystoksięgowy jest związany postanowieniem spadkowym przedłożonym w sprawie. Z kolei, jeżeli w skład spadku wchodziło gospodarstwo rolne, to sąd na gruncie przepisów, których obowiązywanie nie jest kwestionowane w sprawie miał obowiązek zawrzeć stosowne rozstrzygnięcie w postanowieniu spadkowym.

Z dokonanych ustaleń wynika, że nie zostały spełnione przez skarżących przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak na wstępie, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.